

V sredo in saboto

izhaja in velja:

za celo leto . . . 5 for. — kr.
za pol leta . . . 2 „ 70 „
za četert leta . . . 1 „ 40 „

Po pošti:

za celo leto . . . 6 for. 30 kr.
za pol leta . . . 3 „ 20 „
za četert leta . . . 1 „ 70 „

SLOVENEK.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

Oznanila.

Za navadno vestopne vest, se plačuje: 5 kr. ktera se enkrat, 8 kr. ktera se dvakrat, 10 kr. ktera se trikrat natiskuje; večje pismenke plačujejo po prostoru.

Za vsak list mora biti kolek (štampelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Št. 7.

V Celovcu v saboto 4. februarja 1865.

Tečaj 1.

Česa je Slovencem treba?

VI.

Vsak narod, ki se zbuja iz dolzega spanja in si otresa težek jarm, potrebuje ljubeznjive pa krepke pomoči in podpore. Poglejmo uboge slavjanske kristjane na Turškem, kako bi si radi pomagali iz svojih težav in stisk, — pa menjka jim potrebne pomoči in podpore, — sirote same si pa pomagati ne morejo. Narod slovenski — hvala in slava presvitlemu cesarju za oklicano ravnopravnost vseh narodov! — narod naš se zbuja, se otresa, ustaja. Pri tem svojem slavnem ustajenju pa tudi on potrebuje ljubeznjive pa krepke pomoči in podpore, da se spravi iz starega groba, in se postavi ravno prav lepo po konci. In veste, odkod slovenskemu narodu dohaja ta potreba, pomoč in podpora? — Izomikani in darežljivi rodoljubi so, ki svojim zanemarjenim slovenskim bratom podajajo prijazno svojo roko, da jih postavijo na lastne svoje noge.

Zatorej si taki rodoljubi prizadevajo, širiti pravo omiko in vednost med slovenskim narodom in podpirajo vse naprave, ktere imajo ta sveti in imenitni namen. Pravi rodoljub, ki se je zavedel svoje narodnosti, podpira vse žlahtne domače naprave!

Hvala Bogu, da jih imamo že precej! Krona vseh teh naprav je:

„Slovenska Matica“ v Ljubljani. Te naprave blagi namen je: „Slovenskemu narodu pripomoči do omike na vse strani, znanstveno izobreževaje slovenski jezik in slovensko slovstvo.“ Komar je torej mar za napredek slovenskega jezika in slovstva, za pravo omiko slovenskega ljudstva, on naj pristopi k „Matici slovenski“ in naj vabi in kliče tudi druge k pristopu. — Za njo pride „družba sv. Mohora“ v Celovcu. Njej je imenitna naloga, posebno med prosto ljudstvo spravljati podučne in mikavne knjige, med njim zbujsati ljubezen do slovenščine, in tako širiti pravo keršansko omiko. Res se je za obe te napravi naše ljudstvo že precej vnelo, že precej družnikov štejeje obé, že precej ste nabrale potrebne zaloge, — pa vendar je še veliko premalo, še je treba večje podpore, večje razširjave. Poslušajte katoliški Slovenci, kar smo brali po novinah te dni: Leta 1804 se je na Angleškem osnovalo društvo, ktereга namen je, razprostrirati po vesoljnem svetu popačeno in krivoverno sv. pismo. Od aprila 1. 1863 do aprila 1864 je to društvo razposlalo 2.495.219 iztisov takega sv. pisma; samo po Nemškem 288.668 iztisov! Kdor se je zavedel svoje narodnosti, naj se uči od nasprotnikov, kaj mu je storiti in darovati, da se ohrani in širi med našimi Slovenci prava katoliška omika. —

„Matica slovenska“ in „družba sv. Mohora“ ste slavni materi slovenske omike. Njima pa lepo streže in pomaga pri tem svetem in težavnem opravilu 14 ljubih hčeric in sestric: Naše mlade „Čitavnice“. Drugi narodi imajo „Kazine“, „Resourse“, „Lesevereine“, „Kränzchen“, „Teatre“ in sila veliko tacih družeb. Slovenci imamo „čitavnice“, kterim je namen, prebirati vse

baže časnike in tako se omikovati; — pošteno se razveseljevati z glediščnimi igrami in milim petjem; — prijateljsko se pogovarjati in posvetovati, kako — po kateri poti in s kterimi pripomočki — bi se dalo pomagati, da draga naša domovina napreduje v duševnem in materijalnem obziru. — Brali smo lani, da je na Slavonskem 10—12 prostih kmetov napravilo čitavnico. Tudi pri nas bi ne smelo menjkati čitavnice v nobenem kraju, kjer je le mala peščica pravih rodoljubov. Ni treba, kakor naročiti si slovenske časnike, — shajati se vsaj enkrat v tednu, prijazno se tam pogovarjati, kako veselo zapeti in v letu enkrat več znanih prijateljev povabiti: „Iz malega raste veliko!“

Zraven marljivih 14 hčeric imate „Matica slovenska“ in „družba sv. Mohora“ še verlih sinčkov, ki svoje materi krepko podpirajo. Ti sinčki so: „Slovenski časniki“. Vemo, kako so Slovenci beračili od Poncija do Pilata, da so se jim dovolile „Novice“. Komej je pa minulo 20 let in zdaj imamo Slovenci že sedem časnikov! Res sicer, da naši časniki niso veliki in debeli, pa so bolj jedrni in čversti, — da ni toliko plevla in smetja, pa več zernja in zlata. Ponosno rečemo, da vsi naši časniki slavno spolnujejo svojo nalogo in nosijo po vseh slovenskih pokrajinah pravo omiko med ljudstvo slovensko. Slovenci! terda se vam godi na vse strani, hudo je za denar, — pa vendar imate še toliko goreče in rodoljubne ljubezni, da vi — le 1½ milijon vas je! — deržite sedem časopisov. Ne bodi vam žal za ves ta denar: obrodil bo ob svojem času stoterni sad.

Pa odprimo imenike in pogledjmo, kdo podpira vse naše domorodne naprave. Večidel le taki, ki si svoje krajcarje terdo služijo in morajo vsak belič dobro pogledati. Kje ste naši pervaki, naši bogatini, kterim je za 100 fl. toliko, kakor kaplanu ali kmetu za desetico? Ena sama „Preša“ velja 24 fl. in koliko jih je med nami, — za 24 gold. podpiraš naše domače naprave vse od slavne „Maticе“ do malega „umnega gospodarja“. In veš, kaj podpiraš? Veš kaj zanemarjaš? Ne reci, da si se zavedel svoje narodnosti, ne reci, da te je prešinil duh slovenski: Zgubljen sin matere Slave si. Spoštuj svojo mater, pa ne v besedi, tem več — v djani! — Pravi rodoljub podpira sam narodne domače naprave in nabira jim pomoči tudi od drugih ljudi.

Deržavni zbor.

V zadnji seji so spet o žganji govorili. Ljudstva to dosti ne mika, ker je bilo malo poslušavcev. Menili pa so se o meri in o zaznamovanji posod, ki se rabijo pri žganji, in kako je to, da naše železnice preveliko ceno postavljajo. O tej reči je pač marsikaj potožiti, ali kaj pomaga, ker železnice niso v naših rokah. Tuji gospodarji, in dokler so ti glava, bode težko manja cena, naroči si blago iz Pruskega, ali pa odkoder hočeš. Sklenila pa je zbornica, naj ne jemljó železnice drugod višega plačila, ki je naši obertnji in kupciji v škodo. — Finančni odbor obravnava zdaj stroške o deržavnem ministerstvu.

Govoré tudi, da „ožega“ zbora letos ne bo. Ni-majo neki dosti priprav zanj. Z Ogrí in Hervati jo zdaj na vso moč poskušajo. Da bi le kaj zdalo!

Avstrijsko cesarstvo.

Dežele niže-avstrijske.

Dunaj. Kardinal Ravšer razposlal je te dni pa-stirski list o papeževi okrožnici. Turinski vladi ne bode škodovalo, ako si ga dobro zapomni.

Namesti Hajnald, ki je bil katoliški škof na Sedmograškem in je zagovarjal pravice Madjarov, izvo-ljen je zdaj Fogaraši. Bog mu daj večo srečo!

Na vseučilišču, se nam zdi, še ni vse mirno. Tež-ko se bode obhajala petstoletnica tako, kakor se spo-dobi. Minister Smerling je unidan dijake iz Terezijan-skega zavoda pohvalil, ker so se potezali tako moško za učenika Aradtsa, ki drugim ni bil po volji.

Časniki zdaj le o ogerskih zadevah pišejo. De ak jih ne pusti pri miru. Radi bi ga že na Dunaji imeli, ali on se še le opotavlja.

Dežele notrajno-avstrijske.

Iz Celovca. Zastran prošnje, katero je „Slovenec“ v predposlednjem listu prinesel iz Bistrice blizo Pliberka smo zvedeli, da je res temu taka. Tedajni slovenski po-slanec pa ni te prošnje sporočil deželnemu zboru, da ni še hujši razkačil gospóde v deželnem zboru. Le samo dve reči je sprožil zastran slovenskega jezika: Naj se štenografični zapisniki zbornih sej pošiljajo slovenskim srenjam tudi v slovenskem jeziku, in da morajo v de-želni bolnišnici vsi ljudje, ki z bolniki v dotiko pridejo, popolnoma slovenski znati. Obe te dve reči ste naravne, pravične in ne prenapete; — pa vendar ni obveljala nobena in hud ogenj je bil v strehi. Kaj bi torej člo-vek še bolj šeršane dražil in dragi čas tratil? — Lani ni več bilo slovenskega poslanca v deželnem zboru in dež. zbor se je še kujal nad tistimi 50 gld., ki se plaču-jejo za to, da Plajberška srenja dobiva postave v slo-venskem jeziku.

Zastran slovenskega jezika se torej Slovencem naj bolje kaže, da se naravnost s svojimi prošnjami obra-čajo na c. k. vlado: Ona ima serca in pravice tudi za Slovence. Priča nam je to le: Do l. 1864 je dobivala sama Plajberška srenja slovenske postave. Kdor ko-roško deželo pozna in ve, koliko da je terdih Sloven-cev, molčal je tiho in žalostno, pa je vedel, da dolgo tako ostati ne more.

In res! Prosila je srenja Bela pri železni Kapli, prosila je srenja Sinčaves za slovenske postave. Glejte! Visoka vlada nju je uslišala in že dobivljate od l. 1865 tudi vse postave v slovenski besedi. Terkajte Slovenci na pravein mestu, pri visoki c. k. vladi in se vam bode odperlo.

Če. gg. c. k. okrajne predstojnike pa lepo prosimo, da uboge slovenske srenje pri tej pravični in potrebnej reči blagovoljno podpirajo, kakor je storil okrajni pre-dstojnik v Doberlvasi, č. g. žl. Luš in. Slovenski žu-pani in svetovavci bojo veliko bolj veselja imeli do no-vega srenjskega življenja, okliceavci novih postav bojo jih bolj jasno in pravilno oklicevali, samim uradnikom se bode pri opravih ložej godilo in slovenski ljudje bojo postave bolj razumeli in zvesteje spolnovali. Tako bode prav za vse: torej prosite za slovenske postave pa le pri c. k. vladi! — Prihodnjič pa, ko bote volili spet poslance za deželni zbor, bodite pametni in volite svoje ljudi, ki jih poznate, da so pravi Slovenci, — ime-novali jih vam bomo o svojem času.

* Beseda o Vodnikovem spominu je bila lepa. Več prihodnjič.

* *Iz Ljubljane.* S. č. član. Več kot 900 let je že, kar je naš krajnski velikan čuval nad slovenskim narodom in ga zvestega ohranil. Od novega leta sem pa je od-padel in zapustil svoje stražno mesto. Potožimo ti in prosimo te, preljubi nam „Slovenec“, naznanuj svetu slavjanskemu, da nas močno žali in boli, da je sivi „Triglav“ svojo kučmo z cilindrom, domačo surko spremenil z nemškim frakom. Neverjetno je to pa ven-dar celemu svetu znana resnica. Kaj je neki sivega starčka nagnalo, da se je sprevrgel in svojemu sloven-skemu narodu nezvest postal. Pa — nezvest ne smemo reči, le beseda je tuja, serce je pa vendar še naše, saj se še dosti v slovenskem duhu obnaša. Le nekaj se nam clo čudno zdi in to je, da je pravilno pisanje slo-venskih imen tako hitro pozabil. On piše: Supančič, Kaučič, Aušič itd. Naj pa dela naš sivi starček, kar se mu zljubi, Ljubljančanje, mi nikoli pozabili ne bomo, da ima naša bela Ljubljana sveto in slavno nalogo, naj bode slovenska Athena.

Ker ti ravno pišemo, naj ti še to povemo, da so „Novice“ v sporočilu letnega zbora pozabile povedati, da je občinstvo (ljudstvo) letos pervikrat zvedelo, da naša „Čitalnica“ za stanovanje na leto plačuje po 1400 fl. a. v. Slišalo se je po tem po celi dvorani nezadovoljno mermranje; stanovnina ta se vsem previsoka dozdeva, ker bi se čitalnični prostori privatnim ljudem k večemu za kakih 900 fl. oddati zamogli. Drugikrat zopet kaj, če vam bode všeč! (Lepo prosimo! Vredn.).

Od Kranjsko-goriške meje, konec januarja. J. L. Ž.

Blagi „Slovenec“! Tudi od naših krajev Ti bi radi naznanili radost našo nad Tvojim prihodom med brate Slovence; pa saj mislimo, da to tako veš, ker je že stara resnica, da narod one ljubi, ki se trudijo za njegov blagor in omiko. Toliko Ti pa vendar moramo povedati, da smo s Tvojimi listi prav zadovoljni, da jih vselej z hrepenenjem pričakujemo in se tudi nadjamo, da Te bratje Slovenci ne bodo pustili pomanjkanja ter-peti ne glede dopisnikov, ne naročnikov. In prav je tako; kajti pregovor pravi: Človek! pomagaj si, in po-magal ti bo Bog! —

Zima se nam letos čudno spreminja; za mrazom in snegom smo imeli te dni silne nalive dežja, kar kmeto-vavcem čisto nič ni bilo po volji, ker bojé se, da bi žita po ravninah ne potonila in pozebla. Danes zapadel nas je pa vnovič sneg; tedaj nas objela nova zima. — Div-jine je v naših krajih letos precej obilno; zlasti sern so prav veliko postrelili; bi rekli, da skoraj preveč. Iz serca privoščimo tem mičnim in boječim živalicam, da že Svečnica terka na duri, ki bo nemilim lovcem po-brala zopet „pihavnike“ iz rok. Ali, žalibog! da se tudi brezvestnikov ne manjka, ki ne slušajo veliko cesarske postave glede lova, in tudi čez prepovedani čas pobijajo ubogo divjino. Novi sneg utegne zveradi posebno ško-dovati, in ji zapahnni pota v visoke gore.

O slovenski politiki ne vem veliko povedati: „Či-tavnice“ delajo pohlevno, mirno in krotko, pa vendar bi utegnile biti marskakemu tern v peti, ali bolje reči: mnogim so tern v peti, ker one pričajo, da narod naš zaveda se vedno bolj in bolj svojih pravic ter noče biti več drugim sramotni sluga. — Naj večá — ne no-vice, ampak starica med nami je ta, da zelo vse čez slabe čase toži in se z velikim hrepenenjem po boljših dnevih ozira. To pa vendar pobožnega ljudstva v naših gorskih zakotjih ne ovira, da bi za olepšavo svojih cerkev po stari šegi in navadi ne skerbelo. Lansko jesen

so dodelali v stari Loki prekrasno novo cerkev, katere lepota slovi dalječ čez meje slovenske. Slava neutrudnemu ondrotnemu v. č. g. dekanu Francu Kramerju in bivšemu č. g. kaplanu M. F. V.; kajti neumorno sta oba dva delala pri tem blagem početju, in se tvegala ne le zdravja, ampak morda tudi zadnjega krajcarja pri tem bogoljubnem delu. — V Loškem mestu so lani prizidali k ondrotni farni cerkvi novo kapelo in postavili v celo cerkev sprelepe nove stole. — V Bukovšici so pozidali lepi novi farovž i. t. n. — Letos bodo v Stari Loki delali na notranjem olepotičji nove cerkve (veliko se bo dalo sčasom še o tem povedati); — pri sv. Lenartu nad Loko zbirajo za dva nova zvonova; v Zalemlogu za novi veliki oltar; v Sorici pa dobijo o Binkoštih nove orglje z 10 spremeni. Dela jih znani podbrežki orglodelec Peter Rojc, ki je tudi k Vam v Gorotanu mnogo dobrih orgelj postavil. Zlasti Žihpoljske orglje poleg Celovca so nek izvertno delo tega mojstra. — Toliko za danes!

Bog in njegova pomoč! —

V Terstu 5. januarja 1865. — † — (Slovenščina na teržaški gimnaziji.) Dovolj mi, novorojeni „Slovenec“, da sperva nekaj o naši c. k. gimnaziji govorim. — Vsako léto prihaja manje število učencev. Večina Talijanov in tudi nekteri Slovani hodijo v občinsko gimnazijo, ktero so lani odperli, kjer se predavajo vsi predmetje v talijanskem jeziku, in kdo bi jih grajal zato? Saj je materni jezik vsacemu človeku najmilejši in najprijetniši. Vendar je letos tudi nekaj tujcev v našo gimnazijo prišlo, posebno pa veliko Slovencev. V vsacem razredu je menj ali več Slovencev, v osmem pa so skorej vsi Slovani (Slovinci in Hrvatje). Nekteri so prav vneti za domačo reč, ne manjka pa se tudi merzlih in mertvih za ljubo domovino. Pa če ravno je v naši gimnaziji veliko dijakov slovanske kervi, vendar slovenščina ni še dosegla onih pravic, ktere jej gredó, vedno je še izvanreden predmet. Uči jo č. gosp. Fr. Cegnar v treh razredih po dvé uri na teden v vsacem razredu. Vsi Slovani morajo poslušati slovenski nauk, sicer ne dobé spričevala in ne morejo mature storiti. Pa slušaj mati Slava in zavij se v žalno obleko: nekterim je ta malenkost še vse preveč!

Z veseljem moram pa omeniti, da se nekteri Talijani prav radi učé našega jezika; slava jim! Tudi to je veselo, da je slovenščina dobila letos eno uro več na teden v III. razredu. Upamo pa, da se bode novi ravnatelj, g. dr. Ivan Lozer, rojen Teržačan in slovenske kervi, za pravice slovenščine moško potegoval. Razun njega smo dobili letos tudi novega ogleda, g. t. Stimpeľna in nekoliko novih učiteljev. Jako žal nam je po učitelju matematike in naravoznanstva, g. Jož. Živicu, ki je šel iz gimnazije v akademijo; učil je tudi nekđaj (pred 6 leti) slovenščino. Zdaj imamo z ravnateljem vred štiri slovenske učitelje; ti so: g. Ivan dr. Lozer, ravnatelj; g. Ferdinand Staudacher, katehet; g. Jernej Fende in g. France Cegnar, učitelj slov. jezika. — Uže v drugem mesecu šolskega leta so osnovali dijaci više gimnazije „pevski zbor“, ki pa, žalibog, dosti ne napreduje. Nočem o tem dosti govoriti, ker bi se morda komu zameril, pa vendar hočem nekaj reči, namreč, da je v začetku vodja tega zbora obetal, da bodo peli nemške, talijanske in latinske pesmi; ali dozđaj so le nemške cerkvene pesmi peli. To ni všeč ni Slovincem ni Talijanom, ker vsak bi rad tudi v svojem jezici pel. Za danes je zadosti. Drugo pot, ako ti bo drago, mili „Slovenec“ o šoli ali o čem drugem. Srečno!

* Iz Maribora. (O zadevah „Slovenske Matice“.) (Dalje.) Opravihi odsek matičnega odbora je

imel že nekoliko sej; poročila o njih najdemo v „Novicah“, št. 19, 28, 30, in 50. leta 1864, pa v št. 2 leta 1865. Vkup jih je bilo sedem sej.

O drugi, peti in šesti seji ne najdem nikjer poročila, tudi v društvenem koledarju ne.

Res hvale vredno je delo in prizadevanje opravnega odseka; o tem se vsak lahko prepriča, ki bere poročila. Ker pa ni moj namen, ponavljati teh poročil, naj samo povem, kar se mi ne dopada popolnoma.

Že zadnjikrat sem omenil, da bi ves odbor bolje opravil dosedanja opravila našega društva, in tako bi se tudi vstreglo novim parlamentaričnim šegam. Te šege niso prazna reč, ker veči zbor povsod več najde iz razgovorov, in bolje ukrene potrebne reči. Razun tega vsako društvo gotovo naj bolj napreduje, ako se terdno derži svojih pravil; naj se spremenijo pravila, ako niso dobra, ali dokler niso spremenjena, naj se ravna le po njih. Po naših pravilih pa nimamo „opravnega odseka“ v našem odboru.

V 4. seji je sklenil opravihi odsek, da se je društveno leto začelo s 4. februarjem 1864. Tedaj bo prvo društveno leto poteklo kmalo, t. j. 4. febr. 1865, pa vendar še nismo imeli velikega zbora, ki bi moral biti po §. 11 matičnih pravil „vsako leto“. Kdo bi ga tudi sklical, ko ni bilo dosti sej celega odbora, kteremu je po ravno tistem §. prideržana pravica, veliki zbor sklicati. O tem, kar se je sklenilo v tej zadevi v 5. seji opravnega odseka, bomo še pozneje govorili.

Kako važen je vsakoletni veliki zbor za vsako društvo, o tem ni treba dosti pisati; to zna vsak, ki je le nekaj časa živel v društvih. Kjerkoli je prav živo gibanje društveno, tam je tudi na leto več velikih zborov.

Poročilo v društvenem koledarju tudi pravi („Novice“ o tem molčé, da se je sklenilo v ravno tisti 4. seji, naj Matica za 1865. leto ob svojih stroških da med ljudi Hicingerjev koledar, in naj ga razdeli svojim članom. O tem koledarju je že pisal „slovenski Glasnik“, in res smo pričakovali več literarnih sestavkov pridjanih. Zdi se nam tudi, da se tam preveč hvale poje v „zgodovini slovenske Matice“. Čakajmo raji, da nas bodo hvalila dela „slovenske Matice“.

Na vsak način pa morajo take reči biti prideržane celemu odboru, naj imamo „opravihi odsek“ ali ne. To je ravno glavno opravilo Matice, naj skerbi, da se natiskajo knjige, in razpošiljajo članom. Pri pretresu tega glavnega predmeta naj pa vselej bodo vsi odborniki, na koliko jim je mogoče. Dosti članov je bilo, kterim nikakor ni bilo po všeči, da Matica začne koledarje na svetlo dajati, pravili so, da so matični nameni viši.

Kar se tiče računov, prinašajo „Novice“ pridno poročila o dohodkih Matice. Vsak rodoljub jih rad bere, reči smemo, da so zapisnik slovenskih domorodcev; z veseljem vidimo, da se tu in tam ktera moč pridruži; teško pa še zmirej pogrešamo imena iz bogatega Tersta, iz Koroškega, iz Ptuja i. t. d.

Kar nam pa ni po všeči, je to, da se nahaja v društvenem koledarju str. 98 le poročilo o matičnem imetku, kolikor ga je bilo 1. decembra 1864, in da niso tam zapisani tudi stroški. Morebiti smemo tako računiti:

Po 50. listu lanskih „Novic“ je bilo do 3. decembra 1864 dohodkov vkup	7522 fl. 34 kr.
Po „Koledarju“ str. 98 je bilo 1. decembra 1864 imetka	7262 „ 79 „
tedaj je bilo stroškov	259 fl. 55 kr.

pred več ko manje, ker je morebiti nekaj dohodkov došlo med 1. in 3. decembrom.

Če pa premislimo, da je sam tajnik plačo dobival od 11. aprila 1864 leta, tedaj za več ko 7 mescov več ko 210 gld., da je moralo precej stroškov biti za natis in razpošiljanje povabil (22.043 iztiskov), matičnih pravil, koledarja, za strežaja in za poštino, smemo terdit da je bilo stroškov do 1. decembra 1864 čez 600 fl.

Po §. 22. za zdaj edino veljavnih pravil se pa morajo stroški plačevati:

- a) iz novcev, ktere bode na leto dajala Matična glavница;
- b) iz novcev, ktere bodo na leto plačevali udje;
- c) iz daril in dedovin izpod 30 gld. vr.
- d) iz dobičkov od razprodanih knjig.

Do 3. decembra je bilo vseh dohodkov vkup 7522 fl. 34 kr. Koliko obresti so donášali starejši dohodki, ne da se prerajtati, ker ni nikjer poročil. Gotovo vkup ne čez 250 — 300 fl. do 1. decembra 1864. Letnih plačnikov je bilo do tega dneva po „Koledarju“ le 85, tedaj njihovi prineski znašajo 170 fl. Drugih dohodkov, iz kterih bi se smeli plačati letni stroški, pa nikjer ne najdem zapisanih.

Tedaj se je po mojih mislih opravični odsek lotil matične glavnice, kar je po §. 19 matičnih pravil celo prepovedano celemu odboru. Saj es po dosedanjih javnih poročilih ne da lahko drugače misliti. Iz tega se vidi, kako bi bilo važno bilo, prvi veliki zbor imeti v poletnih mesecih 1864ga leta. Morebiti, in celo verjetno je, da bi veliki zbor privolil nekoliko denarjev iz glavnice za nenavadne stroške, ki se v začetku pri vsakem društvu: za natis in za razpošiljanje pravil, povabil, za pohištvo i. t. d. In zelo važno se nam zdi, da se posebno velikemu zboru prideržuje, kar samo njemu gre. Sicer, Bog ve kam zabredemo, ako ne bodo na čelu „Maticice“ taki možje, kterim tako zaupamo, kot dosedanjim. Postav se je treba v državnem življenju terdno deržati, naj bodo na videž nevažne ali važne; potem smemo tudi od vlade tirjati, naj se derži postav danih nam v prid. Društveno življenje pa je narbolja vaja za javno državno življenje; deržimo se tedaj postav tudi v onem.

Tu sem tedaj naštel nekaj reči, ktere ovirajo napredek našega društva: Večidel tičijo njih korenine v matičnih pravilih. Tako na pr. po §§. 15 in 19 tajnik ni društven odbornik, temveč le plačan uradnik. Nikjer se ne nahaja v pravilih določeno, koliko odborskih sej mora biti na leto, in premalo odborovih pravic (ki so njemu celemu prideržane) je naštetih.

(Dalje prihodnjič.)

Ptuje dežele.

Nemško.

Prusko. Nič se kaj ne kaže, da bi se poslanci in ministri dobro zastopili. Večina ni hotla nič kralju odgovoriti, kakor je to navada. To priča, da niso volje jenjati ter vdati se, če jih tudi spet zaspodé. Bismark sicer še ne kaže zob, izkuša jih še nekako z lepa pridobiti ali s svojo vnanjo politiko preslepiti; ali vendar ni upati, da bi jih zmagal. Čuden pač ta Bismark; domá se vede kakor samosvojen vladar in mu ni nič mar za ustavne postave; v zunajnih zadevah pa mu ne bode skorej kmalo kteri kos. Kaj zelo ga miha Šlezvik-Holštajn. Prusko bi se dalo potem kaj primerne razširiti, in on ne bi bil zastoj vojakov na vojsko poslal. To je tak, ki pravi, in trobi po svetu, da

ni sebičen, nazadnje pa je vendarle. Poslanci bi radi vse, posebno kar se stroškov za armado tiče, po ustavno rešili, Bismark pa tega noče, naj velja, kar hoče. Kmaló se bo pa vidilo, kdo bode zmagal. Ministri gredó, ljudstvo pa ostane.

Razne novice.

* Škof Strosmajer je neki nagloma obolel. Ne bo ga tedaj k banskej konferenciji.

* V Hamburgu obhajajo 3. februarja t. m. tisočletnico v spomin, da jim je sv. Ansgari prvi kerščansko vero oznanoval

* Leta 1864 je 182.766 oseb v mestu Newjork v Ameriki na suho stopilo. To je pač lepo število. —

* Madjarsko društvo v podporo madjarskim pisateljem lepo narašča. Ima neki že čez 100,000 gld. premoženja.

* Za Levovsko vseučilišče ne veljâ več obsejni stan. Dobilo je zopet svoje navadne postave nazaj. —

* Češki škofje so pastirske liste že izdali. Posebno priporočajo vernim: za Papeža moliti in po svoji moči zanj darila nabirati.

* Znani dunajski pisatelj Tuvora namenjen je spet veliko potovanje v Palestino napraviti. O veliki noči se to zgodi in plačilo za osebo znaša 250 gld. kar ni veliko za tako dolgo potovanje.

Drobtine.

Slovstvene. Razpis družbinih daril za leto 1866. V povzdigo domače književnosti in v podporo slovenskim pisateljem razpisuje s tem družba sv. Mohora za leto 1866 sledeča darila:

a) sto goldinarjev a. v. za naj boljšo izvirno pripovedko; predmet naj se jej vzame iz slovenske zgovine ali se vsaj oslanja na njo; obsega pa naj štiri — pet tiskanih pol v obliki družbinih spisov.

b) dvajset goldinarjev za naj boljši sestavek podučnega zapopadka v obsegu ene tiskane pole v navadni obliki.

c) petdeset goldinarjev petim naj lepšim sestavkom v družbinem Koledarčku za prihodnje leto, vsacemu po deset goldinarjev. Ti sestavki naj bodo kolikor je mogoče kratki (kake pol pole obsegajoči), pa jedernati po obsegu in pisavi.

Rokopisi za Koledarček namenjeni, naj se pošljejo vsaj do konca meseca aprila, drugi pod a) in b) pa vsaj do konca meseca oktobra t. l. brez podpisanega pisateljevega imena. Vsak spis naj bode prav lahko umeven in zanimiv, da bode služil priprostemu slovenskemu ljudstvu in slovenski mladini v poduk in kratek čas. Darila se izplačajo na Vodnikov dan prihodnjega leta.

V Celovcu 20. januarja 1865. Družbini odbor.

Naznanilo zastran daril za leto 1865. Vsled razpisa družbinih daril 23. marca 1864 so prišli družbi sv. Mohora trije podučni spisi: „Cerkve prvih kristjanov“, „O toči“, in pa „Grom in strela“. Darilo (20 gld.) se je podelilo po sklepu 29. m. m. spisu „Cerkve prvih kristjanov“, spisal ga je kaplan J. Parapat; ostala dva spisa se natisneta v „Večernicah“ in plačata po družbinih pravilih. Za prvo (100 gld.) in drugo darilo (50 gld.) ni prišlo nobenega prikladnega spisa.

Družba je stopila v zavezo s slovaško „matico“, ki jej je poslala svoj letopis.